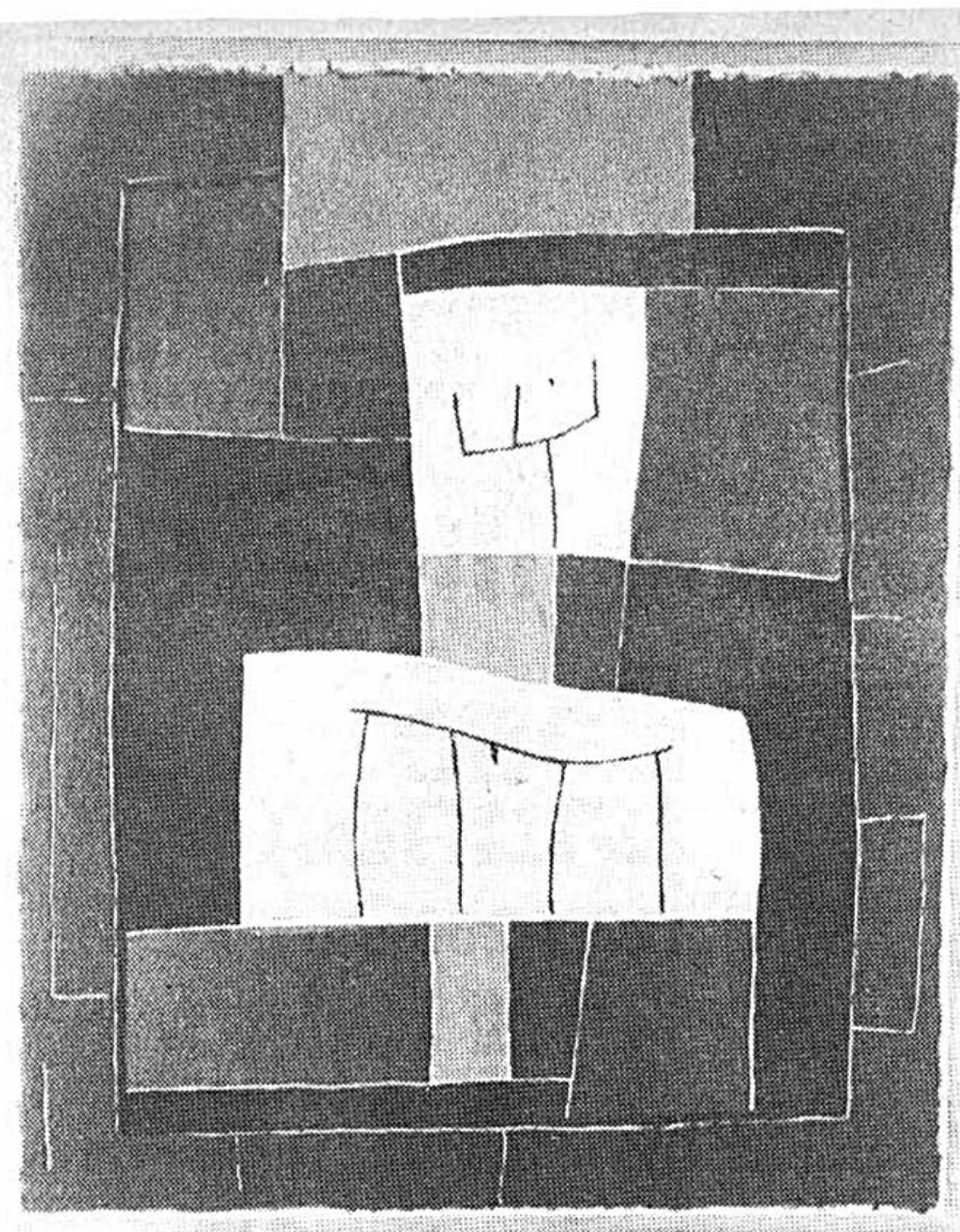

Ilppo Alho: Öljymaalaus 1980.

kuva on ylösalaisin

Alkuvoiman kapina

Taiteestamme paljon peräänkuulutettu kapina nostaa päätään Ilppo Alhon suurilla kankailla. Ne uhmaavat sopeutuvaisuutta ja sievistelyä, piirteitä joihin moni nuori taiteilija helposti turvautuu nykyään.

Kiltin taiteen häväistys saattaisi mennä täydestä, ellei Alho esittelisi yleisölle toista puolta taiteessaan. Alkuvoimaisten öljymaalausten rinnalle hän on ripustanut lyyrisiä guasseja, jotka levittävät ympäristöönsä "augustinilaisen" taiteen rauhaa.

Guassit koskettavat katsojaa hiljitysti sinivoittoisen väriskaalan ja rytmisesti elävän jäsentelynsä vuoksi. Eri elementtien välisestä suhteesta syntyy sopusointu.

Öljymaalaukset ovat parhaimmillaan konstailemattomia ja karuja. Ne ovat suuria maalattuja pintoja, joissa puhuttelevat niukka väri, reilu siveltimenkäyttö ja harkitusti ekspressiiviset voimaviivat. Muo-

KUVA

Ilppo Alhon maalauksia TM-galleriassa 2. 3. saakka.

don vahva pelkistäminen avaa silmät primitiivisen kuvakielen yksinkertaisuudelle.

Alkuvoimaisuus tuskin enää nostaa mitään suurta myrskyä taiteessa. Eikä Alho ole nykytaiteen esikuvista tyystin vapaa. Hänen maalauksistaan lähtevä häirintä muistuttaa kuitenkin, ettei hyvä taide aina ole antanut meidän uneksia aivan rauhassa.

MARJA-TERTTU KIVIRINTA

Urkompositioner

Jämfört med Tero Laaksonen har Ilpo Alho en stor fördel i att inte vara föreställande i sitt måleri. Här finns inget att grubbla över för den som vill vara djupsinnig eftersom måleriet griper betraktaren rent emotionellt i kraft av den primitiva styrkan hos kompositionen. Personligen upplever jag Ilpo Alhos måleri som mycket gediget, sunt och äkta just för att han har velat undvika all förfining i uttrycket och i stället tagit sig an ett grovhugget och primitivt formspråk som känns arkaistiskt och energiladdat. Här går dessutom form väl samman med färg då Alhos palett inte alls upptar prismatiska färger.

Terttu Ollikainen har ett liknande utgångsläge som Alho, dvs sammanflätning av färgfält i form av kompositioner. Hos Ollikainen har utvecklingen dock burit bort från det nonfigurativa och måleriet har brutit sig igenom den föreställande bildvallen. Jag kommer i alla fall inte i fråga om att det är själva uppbyggnaden av kompositionen som är Ollikainens utgångspunkt: Studiet av formers lek och färgers samverkan. Nångång kan hennes dukar se ut som lapptäcken som är hopsydd av en mängd olika tygflikar, nångång har detta lapptäcke börjat bära symbolfunktioner och formar sig till motiv.

För min egen del tycker jag Ollikainen är bäst och intressantast

...
sia.
henn.
fru vo.
nonfigura.
målas med
pregnans, låt
genomgående
fumlighet. Till br.
den tjugotalistiska o.
där föreställande och a.
binerats på ett fartfullt sa.
För min egen del tvekar j.
att se samlingens kärna vid n.
rätt expressivt naivistiska dukar so.

En nonfigurativ målning utan titel, målad av Ilppo Alho som visar måleri hos Målarna.

Siniseen päin

Taidemaalarit, Vanha Kauppa-kuja, Aleks.k. 46 C. Ilppo Alhon maalauksia. Päättyy 2. 3.

Sivellin näyttää liikkuneen rivakasti Ilppo Alhon työhuoneella vuoden ensimmäisinä kuukausina, näyttelyn teokset on näet järjestään ajoitettu kuluvalle vuodelle. Viitteet figuuriin ovat jotakuinkin kadonneet Alhon tuotannosta, se on nyt puhdasta värisommittelua, jossa sininen on siirtynyt entistä hallitsevampaan asemaan. Muutamat tämän värin soinnuttelulle perustuvat suhteellisen pienet guassit kuuluvat mielestäni valikoiman parhaisiin — joskin jatko tällä suunnalla veisi jo sangen lähellä Göran Augustsonin ilmaisutapaa.

A. I. Routlo

Kiiltoa ja raaputusta

Ilppo Alho on kuulunut siihen nuorten taiteilijoiden eturintamaan, jossa alettiin hämmentää 70-lukulaisen taiteen varovaisen ankaria peruskuvioita. Siirryttiin tonkimasta kansallisia juuria ja alettiin pölyttää globalismin illuusiottomuutta.

Alhon taiteessa on paljon nyt muutoinkin suosittua ekletismia, nuoret maalarit palaavat modernismin alkulähteille. Reipas, vauhdikas meno on sävyttänyt hänen tuotantaan, ja kaikki jyrkät peruskatsomukset ovat tuntuneet saaneen härskin tuomion: pois alta.

Parhaillaan Ilppo Alhon teokset näyttävät lipuvan jonkinlaisessa välivaiheessa. Ahkera maalari ei enää tyydy vain rempseään maalauksellisuuteen, vaan etsii ilmaisulleen uusia ulottuvuuksia ja sävyjä.

Samalla ilmaisu on menettänyt

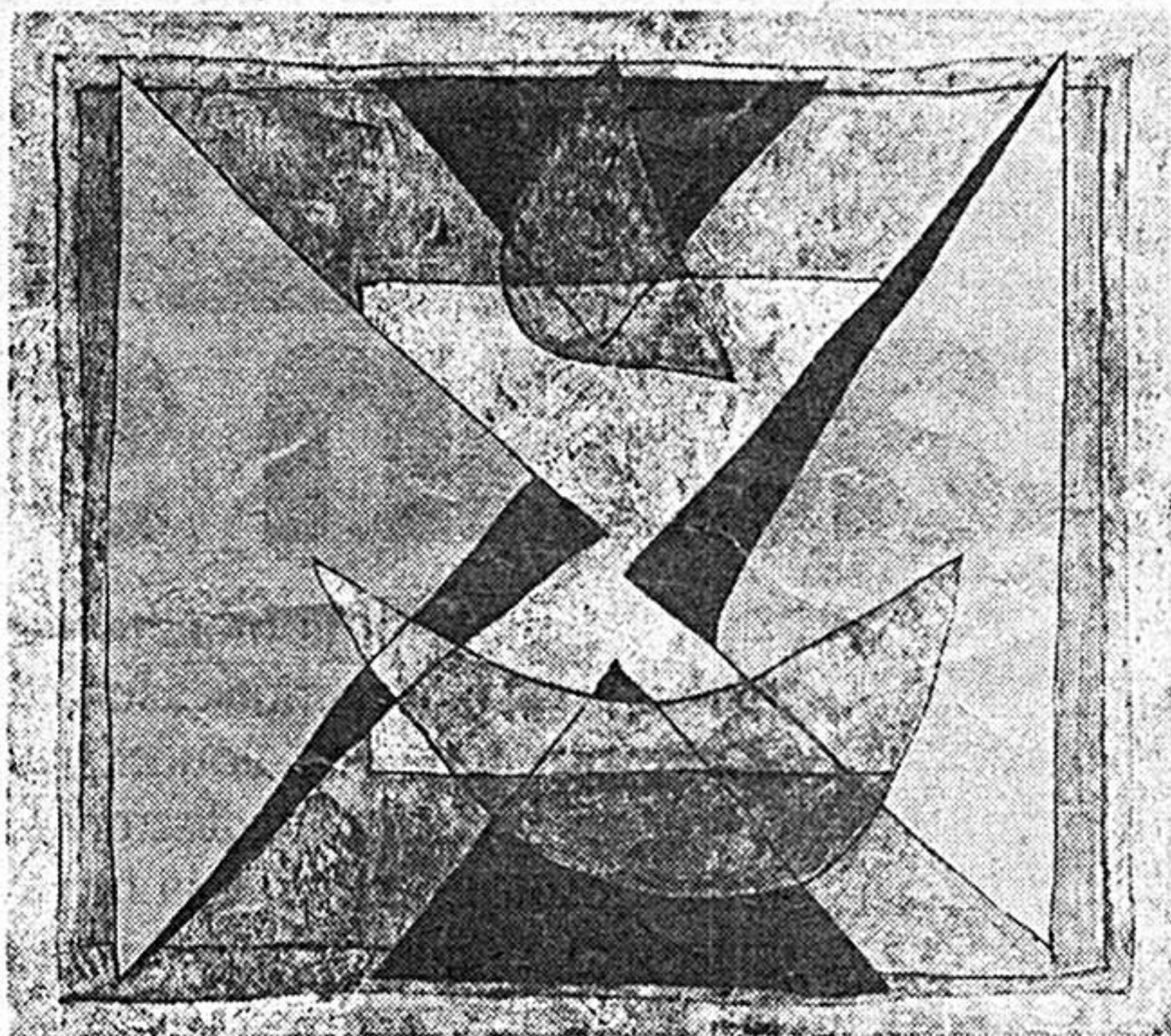
jotakin riemukkaasta välittömyydestään.

Entistä monimuotoisemmin maalari rakentaa väristä ja muista

kuvaelementeistä kompositioita, jotka kokoavat useita rytmisiä järjestelmiä yhteen kuvaan. Kokonaisuuden saavuttaakseen Alho kokeilee maalaamista erilaisin keinoin. Tulos on usein kiiltoa, raaputusta, kirkasta väriä ja hienoviireisiä valöörejä kokoava esteettinen sommitelma. Mutta abstraktioiden musiikki on usein varsin vaisua.

Iloinen häikäilemättömyys on nyt toviksi väistynyt (?) syvämielteisyyden, informalistisen infernon tieltä.

MARJA-TERTTU KIVIRINTA

Ilppo Alhon öljymaalaukseen kuuluva abstrakti kuva.

1981-04-14_Kansan Uutiset

Ilppo Alhon näyttely täydellisesti uudistuneessa Strindbergin galleriassa on ehkä vähemmän kokeileva ja filosofinen kuin Zakrewskin, mutta Alhon töissä on toisaalta alkukantaista voimaa ja vahvaa väriä miltei liiaksi. Työt eivät odota katsojansa syventymistä, ne hypäävät silmille paksuine ääriviivoinen ja sumeilemattomine punaisine ja sinisineen.

Zakrewskiin työt yhdistyvät sarjallisuutensa perusteella. Alho tutkii sommittelua abstraktimmin kuin Zakrewski, erityisesti tussipiirustuksissaan, mutta myös öljyissään. Hänelle eivät kuitenkaan puhtaasti geometriset muodot ole tärkeitä, viiva liikkuu vapaammin, usein purjemaisissa muodostelmissa. Numeron 20 työsään — Alho ei nimeä töitään, kuten ei kumppaninsakaan — Alhon jälki elää ja hengittää kahden samaan kankaaseen yhdistetyn sommitteluperiaatteen ristiriidasta.

VELI-PEKKA

HAMALAINEN

Inti esineistä, kohti abstraktia

Suomen Taideakatemian koulusta viisi vuotta sitten valmistunut Ilppo Alho esittää laajan maalauksen, guassi- ja tussipiirustusten sarjan Galleria Strindbergillä (Pohjoisesplanadi 33). Sarjaan kuuluu lähes viisikymmentä teosta ja kaikki ovat päivättyjä tälle vuodelle.

Sarja on paikoin upea sukellus abstraktin ilmaisan merelle, heittäytyminen irti kaikista havaintomaailmasta tunnistettavien muotojen rajoituksista ja kahleista väriin, muodon ja materiaalituntujen maailmaan.

Tällaisen ilmaisan muodosta, sisällöstä ja ongelmista on varsin vaikea puhua. Sanattomien ja esineettömien elementtien viesti kun ei tahdo sanalliselle kielelle kääntyä. Kielellähän ei liene osuutta sen luomisessa. Ilppo Alhon maalauksissa katsoja kohtaa heti kätellyssä intensiivisen värin

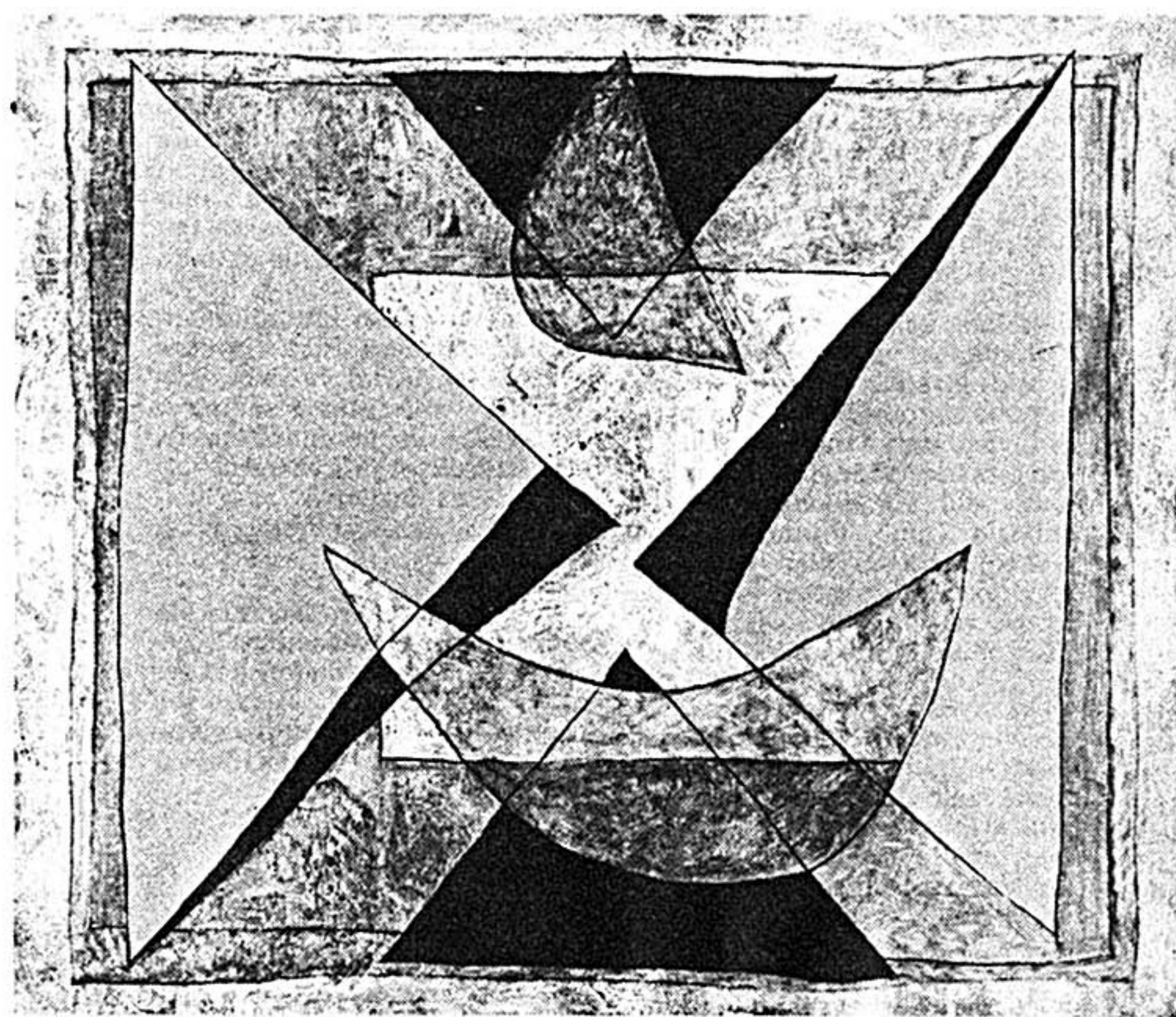
— yleensä punaisen tai sinisen — myös raape- tekniikalla esille saatuja efektejä, linjoja ja pintoja, jotka ovat luomassa usein varsin mehevää kokonaisvaikutelmaa.

Kun seurailee teos teokselta Ilppo Alhon maalaussarjaa, kokonaisuus tuntuu kuin tuntuukin pitävään. Elämyksestä muodostuu kiinnostava. Saa huomata että kuvissa on paljon esteettistä intelligenssiä, värin ja muodon tuloksellista rajankäyntiä.

Mutta abstraktin ilmaisan rannaton meri on myös petollinen. Sieltä löytyy paitsi hedelmällisiä poukamia ja väkevästi aaltoilevia selkiä — myös kuolettavan tyyniä ulapoita, joilla taiteen pursi ei liiku. Niitä ei Ilppo Alho ole aina onnistunut välttämään.

Mutta maalari on löytänyt oman merensä, jolla ei ole muita aluksia lähinäköpiirissä.

ANTTI NUORTIO

Ilppo Alhon öljymaalaukseen kuuluva abstrakti kuva.

1981-04-16_Uusi-Suomi

Värin kaikkivaltius

1981-04-21_Iltasanomat

□ Pääsiäismaisissa värin ja valon vakavissa iloissa mietiskelevät taiteilijat Markku Pääkkönen, Markku J. Rantala, Tommi Mäkelä ja Thomas Nyqvist Taidemallariiton galleriassa 30. 4. asti. Hiukan toisella tyyllillä kiikkuu väreissään Ilppo Alho tänään viimeistä päivää galleria Strindbergissä.

Taide paljastaa tajuntamme salaisia lokeroita paremmin, nopeammin ja selkeämmin kuin mikään muu tiedollinen väline. Se ihme, mikä tapahtuu pensselin koskettaessa kangasta ja avatessa katselijalleen värin sielumaailman, ei koskaan tapahdu Tv-mainosten värisilmää syövyttävässä tuiskeessa.

Eri väriskaalojen intiimissä suhdeverkostossa on samaa kiehtovaa kutoilua kuin musiikin sävellajien kiertokuluissa. Vain aniharva taiteilija; esim. Matisse, Kandinsky, Klee, Albers, Rothko ovat kyenneet nousemaan jalon värisäisyyden persoonalliseksi hallitsijoiksi. — Tätä samaa: Absoluuttista asteikkoa tapailevat nämä Vapaan Taidekoulun alussamainnut kasvatit arasti hapuillen.

Heistä Pääkkönen on ryhmän vapautunein ja korkeimmalle kiivennyt. Hänellä on suora kosketus maalauspinnan magiaan. Siinä, missä Mäkelä ja Nyqvist ehkä tarkoituksella muuraavat öljyvärinsä tahmeahkosti umpeen, irroittaa Pääkkönen värisevät tunnot

esiin materiaalin kankeudesta huolimatta. Sarja **Inhimillisyydelle** on hiukan tiukka ja koinikin varsinaista inhimillisyyttä sarjassa **Pienille illoille**. Maalaus **Nyt** antaa aavistaa, että Pääkkönen silmäilee kohden ajan henkeä. Älä nyt hellitä tätä väreilyä pensselistäsi, äläkä antaudu kaupallisuuden kova-reunaisille vaatimuksille!

Rantalan suurehkot väripinnat ovat myös hyvin läpieläydyttyjä. Hän seikkailee violetin, punaisen ja okran maailmoissa elävällä kosketuksella. Maalausten pystyuoimista tulee kiitotie katon läpi taivaaseen. Teoksessaan **Valon vapaus ajassa** viedään silmää tosi kuumesti sisään punaiseen. Punainen todella vapautuu niin ajassa kuin tilavuudessa; se suorastaan leijuu ilmassa. Se on tärkeä esimerkki maalauksen mahdollisuudesta olla tuore ja välitön. Tällaisen otteen säilyminen vaatii taiteilijalta herpautumatonta latausta, mutta onnistuessaan se saa uskon värin kaikkivaltiuuteen nousemaan.

Nyqvistin okra sarja vie mielen Saharaan; silmä jää janoamaan keidasta tai edes kangastusta, jossa leijuisi jokin muukin ilme kuin vain ruskea monotoninen toisto. Nyqvist jäljittelee suoraan Mäkelää, joka puolestaan avaa hiukan tukkeutunutta taivaistaan, mutta pilvistä tulee yhä matelevia sumuja. Rohkeutta pojat enemmän, irroittakaa väri öljyn vankeudesta!

Kokonaisuudessaan näyttely on hiljainen ja hieno näyttö pyrkimyksestä sisäistyä tämän

kiireisen lama-ajan keskellä. Muodon puolesta se on kuitenkin oudon sidottu Vapaan Taidekoulun saneluihin. Koulu ei ole nimensä veroinen, vaan vaikkapa Suorakaide Taidekoulu. Tosi vapaa taide löytää kyllä ikioman persoonallisen kielensä, johon kaiketikin myös taideopetuksen pitäisi lopulta tähdätä. — No tämä otettakoon humoristisena kritiikkinä, sillä Pääkkönen & kumppanit kyllä tietävät sisällään: tullakseen todella suureksi, on tehtävä reipas isänmurha eli mullistettava akatemiansa. Tämä alkoon kuitenkin tapahtuko sen herkkyyden kustannuksella, joka tämän näyttelyn sisällä leijuu, sillä tämä on todella sielua soinnuttava ja tervehdyttävä näyttely.

Sellainen herkkä ja vakava yritys sisämaailman värimysteereiden valloittamiseksi löytyy myös galleria Strindbergistä, jonne Ilppo Alho on virittänyt silmää sykehdyttävän kokonaisuuden abstrakteja näkyjään. Hänen muotokielensä on tiukan johdonmukainen, mutta liikkuva. Augustsonin vaikutteet eivät vielä ole täysin muuntuneet Alhon omaksi merkikieleksi, mutta sitä kohden hän on matkalla. — Mielenkiintoinen vastakohta äärettömän herkän värikaaosken sekä voimaviivojen sisällä olevien puhaitten värien kanssa antaa uumoilla prismaattisesta katarsiksesta tulevaisuudessa.

Tällainen eteneminen puhtaan estetiikan alueella sisältää aina vaaran valahtaa pelkäksi nahkasohvasliippailuksi. Alho

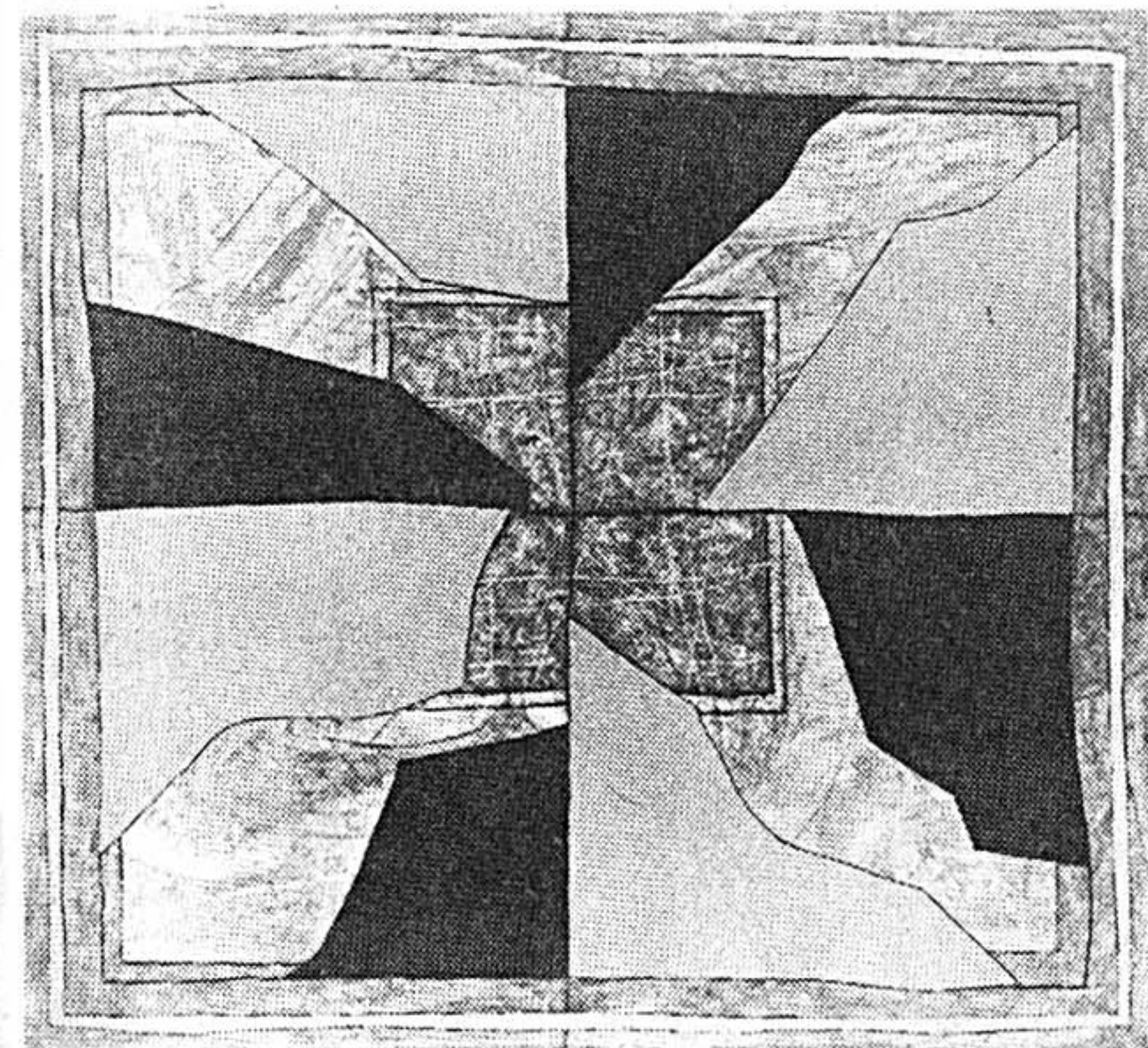
onnistuu ja pelastuu taiteeseen, jos hän jatkuvasti väistää tyhjän ornamenttiikan varaan. Kunhan hän skarpaa käsitteellisesti luovaan aspektiin, alati uudelleenarvioiden ensimmäistä lähtökohtaa taiteentelemisessään, on meillä hänessä oiva syväluotaaja näkemisen alueella.

Sillä kuinka moni tajuaakaan tällaisen väritaiteen elävän tekemisen merkityksen niin ny-

kyharmauden kuin -räikeyden keskellä? Kysymys on siitä pointista ihmisen sisällä, jossa tosi Sielu joko syttyy tai sammuu; siitä järkyttävän tärkeästä liekistä, mitä useimmilta tahtoilta niin hanakasti ollaan puhaltamassa sammuksiin.

Toivokaamme siis suurta jatkuvaa väripurkausta, mutta hyvässä, sfäärillisessä merkityksessä.

ERKKI PIRTOLA

Ilppo Alhon maalauksia voi vielä tänään tiistaina nähdä galleria Strindbergissä.

Julkeaa suoruutta ja ikuisuusarvoja hauskasti

Taide — osa armosta koneistoja, teknokratian ja kaupan armoilla. Voiko sellaisella taiteella olla sisältöä, voiko sellainen taide puhutella yleisöään.

Kaupallinen mitään sanomattomuus ei ole ihan vielä päässyt nistämään meikäläistä taide-elämää, sisällöttömyys sen sijaan alkaa olla jokapäiväinen vaiva.

Nuorilla taiteilijoilla on monella sanomisen pakko, välttämättömyys ilmaista kuvina se mikä heillä on sydämensä ja aivojensa rasitteena. Suomalaisessa taiteilijassa on paljon enemmän saarnamiestä kuin pohdiskelijaa, ja sen perinnön näyttävät monesti ottavan harteilleen myös nuoret.

Suomalainen kuvantekijä on harvoin intellektuelli, syvälinen ja kyselemään altis ajatustenvaihtaja.

Välttämättömyydestä ilmaista huoli olemassaolomme jatkuvuudesta kielii paraikaa kaksi tilallista kokonaistaideteosta Helsingissä. Toinen on taideopiskelijoiden tilateos *Kuolemantanssi* Vanhan ylioppilastalon aukiolla, toinen on tilateos sekin vaikka näyttelyksi rakennettu.

Näyttely 82:ta voi tietysti tarkastella 12 nuoren miehen erillisistä yksityisnäyttelyistä rakentuvana kokonaisuutena, jolloin osat ovat kokonaisuutta keskeisempiä. Herkistyä voi kuitenkin myös sille, että näyttely 82 on yhtenäinen tilallinen teos, jota erilliset elementit rakentavat. Näyttelyn harkittu riiputus tukee jälkimmäistä tarkastelutapaa.

Kuolemantanssi

Tajuntaamme reikää poraavat ihmiskunnan eksistenssin kysymykset tänään kipeämmin kuin koskaan. Kuka minä olen? *Kuolemantanssi* kaupunkitilassa on oivalla paikalla hälyyttääkseen meidän jokaisen oivaltamaan jotakin sen vakavasta sanomasta.

Opiskelijat ovat tuoneet keskiaikaisen perinteen tähän päivään, kuolemantanssi on taiteen keinoin ulottuva viesti aikaan, jolloin mediavälineet toisensa jälkeen kietovat meidän mieleemme kaikkinaiseen sotaan ja tuhoon.

Vaikka rykelmä lakonoin pakeitoja ja niistä riisuttuja kipsisiä naisveistoksia sekä torin ylle levitäytyvä tummien jättiläkanoiden verkosto vavahduttavat, ovat ne myös samalla hauskoja. Tuleekin mieleen, että suomalainen monumenttitaide voisi oppia jotakin happening-henkisiltä nuorilta — nauru vapauttaa. Armottomat tosiasiat eivät silti väisty, ja siksi kaikkein juumin nauru on kaikkein koskettavinta taiteessa.

Fankilan fonit

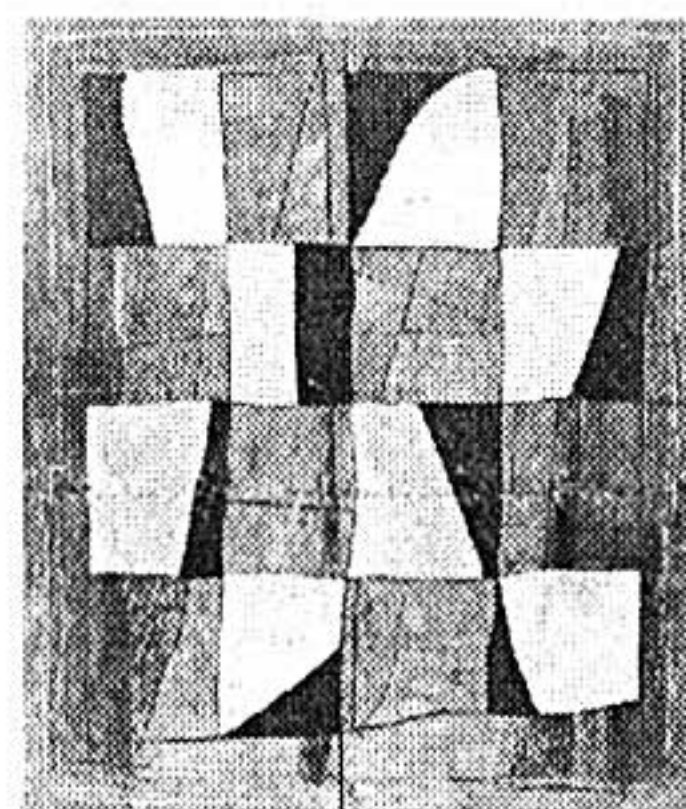
Näyttely 82:n taiteilijat ovat entisiä 70-luvun alun taideopiskelijoita.

Hannu Sirenin teräsveistos halkoo Taidehallin tilaa, Henry Wuorila-Stenbergin maalausten (oik.) syvyyksiä luotaa väri.

KUVAT

Näyttely 82. Hannu Sirenin, Pertti Summan, Pauno Pohjolaisten, Kalervo Palsan, Markku Hakurin, Aarne Jämsän, Antti Niinimäen, Ilppo Alhon, Osmo Kivimäen, Tommi Mäkelän, Henry Wuorila-Stenbergin ja Juho Karjalaisen teoksia. Avoimna Helsingin taidehallissa 16. 5. asti. Vapunpäivänä suljettu.

Ilppo Alhon maalaus Punainen.

ta. Hekin ovat oivaltaneet nyt happening-hengen vaatimukset, vaikka lähtevätkin perinteisestä taidenäyttelyn muodosta. Tämä ei ole välttämättä mikään yhden sanoman näyttely, mutta sisällökkääksi sen voi kokea.

Vanha U-mies Markku Into on runoilut näyttelyn esipuheeksi *Fankilan fonit*. Ja näyttelytila tulee olemaan tapahtumapaikka runoilisille kabareille sekä tanssiesityksille, huomenna sunnuntaina siellä tanssitaan kello 14.

Markku Innon runon saa omakseen ostamalla näyttelyluettelon, jossa kerrotaan näyttelytöistä ja jossa kuvataiteilijatkin panevat omiaan. Itse näyttelyoppaana Ilppo Alhon hauska sommittelema yhdistetty juliste ja luettelo on sen sijaan hankala käytössä.

Että kemijärveläinen Kalervo Palsa on näyttelyn ehdoton veto-aula, siitä ei ole epäilystä. Kun muiden työt vetoavat taiteellisen muodon estetiikalla, on Palsan rujoista töistä riisuttu pois kaikki kosmeettinen kaunistus.

Palsan estetiikka on ällöttävyyden estetiikkaa, mutta julkeassa suorudessaan tosi karmaisevaa. Maalaukset ja sarjakuvat ovat

Kalervo Palsan monimielinen veistossarja.

gonzo-huumoria pohjoiselta näköalapaikalta, josta käsin suomalainen arkitodellisuus inhorealismissaan näyttää siltä kuin täällä aina olisi vappu.

Näiden töiden rinnalla ovat kuopiolaisen Pauno Pohjolaisten reusiset akryylit kuin pyhäkoulun opetuskuvia: tällaista on moderni taide.

Sovituksen rovioissa Pohjolainen jatkaa vanhan unelmansa toteuttamista. Ja tällä kertaa perinteisen maalauksen leikkaaminen kehyksistään irti onnistuukin aika näppärästi.

Tämäntapaisella riehakkaalla kuvantekemisellä on kuitenkin vaaransa. Keinoilla leikkittelystä villiintyy itseisarvo, niin kuin on

itseisarvoista taide, jota nämä työt pilkkaavat. Kaikki heppoinen sohvaryhmätaide.

Komeat teräkset

Taidehallin kolmeen suureen saliin jännittyy kolme suurta tilateosta, joita kutakin jäsentävät Hannu Sirenin komeat teräskappaleet. Sirenin taide vaatii aina tilaa toimiakseen. Nyt suuret geometriset kappaleet halkovat ulottuvuuksia, joissa on sekä aikaa että tilaa.

Ruosteen raiskaamat teräkset luotaavat yhtäläillä tajuntamme kerroksia kuin ympäriltämme katoavaa ja samalla ikuista makromaailmaa.

Ikuisuuskysymykset on valjastanut oivaltavasti graniittiin nuori, vähäntunnettu veistäjä Aarne Jämsä. Hän ymmärtää, että graniittipysti voi olla paitsi juhlaava myös hauska.

Keskisalissa Markku Hakurin, Osmo Kivimäen ja Henry Wuorila-Stenbergin teokset toimivat hyvin keskenään. Heistä juuri viime mainittu on muita päätä pitemmällä. Toisten jauhaessa paikallaan Wuorila-Stenberg, joka sommittelee kapeita ja korkeita väripalkkeja valoa läpäiseviksi aukoiksi ja seiniksi, on kehittymässä kovaa vauhtia.

Nämä teokset kannattaa huomata, kun suunnitellaan maalauksia julkisiin tiloihin.

Peräsalissa riittää painavia teki-joita joka seinälle. Ilppo Alhon siksakkaavista maalauksista syntyy jäntevä valikoima ja jännää impressionismia on taas Tommi Mäkelän maalauksissa. Juho Karjalaisen tuore akvatintasarja alastomista on täynnä häilähtelevää valoa, kevyttä maalauksellisuutta, aurinkoista sensualismia.

Kuvia jammailemaan

Näyttely 82:sta on vielä sanottava se, että ryhmäesitysilmien lisääntyminen ilahduttaa. Nuoret taiteilijat löytävät toisensa muualtakin kuin kapakan pöydän ympäriltä. Yksinyötytymällä päästään usein sellaisiin taiteellisiin saavutuksiin, joihin mikään gallerian yksityisnäyttely ei voi koskaan yltää.

Ei näistä ryhmistä mitään pysyviä taiteilijaryhmiä tarvitse tulla. Tehdään yhdessä näyttely ja sitten taas erotaan. Jotta taas jossain vaiheessa kokoonnuttaisiin samaan näyttelytilaan ja vaikka eri kokoonpanolla kuvia jammailemaan.

Vanha ongelma on kuitenkin aina edessä. Näyttelytiloja tällaiseen ei juuri ole. Taidehalli on olemassa ja se on hyvä, mutta nämä keran kolmessa vuodessa toistuvat näyttelyt eivät enää ryhmäinnostukselle riitä. Näyttelytilojen vähäisyydestä ei voi koskaan eikä missään yhteydessä liian vähän laulaa.

MARJA-TERTTU KIVIRINTA

KUVATAIDE

Sekoileva taidenäyttely

Näyttely -82 Galleria Uusi-kuvassa

"Ne repii meidät, ne raastaa sydämen irti... — joku niistä on mahdollinen runoilija; etsikää ja tuhotkaa; eläköön Normaaliit", julistaa ryhmä -82 Markku Innon sanoin.

Haa, se tarkoittaa minuakin, tuo nenäkäs ironia! Normaalin kirjoihin joutumisen uhallakin: mielestäni Näyttely -82 ei ole tarpeeksi anarkistinen ollakseen anarkistinen. Sillä mitä hyödyttää taide kauneinkaan, jos pyhäisinkin se on uskonon, nimittäin kokonaisuudelle? Siinä tulee herkästi mieleen kauneuden vastakohta, joka taidediarvostelussa on sen verran kiro, ettei sitä tähän paineta.

Kalervo Palsa supisuttaa kaikkia näyttelykävijöitä. Muttei häntä uskalleta oikein haukuakaan, ettei vain tulisi leimatuksi Normaaliiksi.

Palsa ei kuitenkaan ole se ensimmäinen karpänen, joka ei tee kesää. Underground, eli maanalainen radikaali kulttuuriliike, julisti Tuli Kupferbergin suulla jo 20 vuotta sitten: "Runkkaaminen on inhimillistä... nussiminen, jumalaista." Olisimmeko me täällä pilkkihaalarien maassa niin ajasta jäljessä, että 60-lukulainen herätys on tarpeellinen? Meilläkin sentään underground muuttui mattijuhani koposlaisuudesta punkiksi.

Palsa kiertää itseään kuin kissa kuumaa puuroa. Juuri kun luulemme hänen tarkoittavan tätä, hän kieltää sen. Underground-taide on vallitsevan kulttuurin parodiaa. Palsa tekee pilaa taiteellisen makumme kustannuksella, ainakin Picasoparodiasta päätellen. Hän pilaillee herkullisesti mässäillen

sarjakuvilla, niiden romanttiskalla ja kuvakulmilla.

Yhtä pitkään kuin jollekin Veikko Huovisen perverssille novellille, nauraa kätätin Palsan tarinalla iloisesta nekrofiili Wikingistä, joka pakastaa, rakastaa ja taas pakastaa. Hauskoissa fakiireissa on myös loputtomasti mielenkiintoisia yksityiskohtia.

Mutta kääntöpuoli on traaginen. Huumorin avoimen sadismin alta paljastuu sodan, väkivallan ja vanhuuden pelko. Suorastaan suuhun tunkevan seksuaalisuuden esitys saa perustelunsa: underground-taiteilijat ovat aina pitäneet sodan ja väkivallan syynä tukahduttua ja harhautunutta sukupuoli-suutta. Siksi heidän tunnuslauseensa olikin: "Make love, not war" eli "rakastelkaa, älkää sotiko".

Amerikkalaista perua lienee Palsan kuvissa esiintyvä äiti-hahmo, jossa äitisidonnaisuus purkautuu väkivaltana, sekä naisten asema avuttomina uhreina.

Palsan veistokset ovat kaikessa irvokkuudessaan kapinaa esineitä vastaan. Lasipullot ovat muuttuneet iljettäväksi biologian havaintomalleiksi. Kuvitelkaapa niitä maljakkona tai kynttilänjalkana, niin käsitykset ympäristönne esineistä muuttuvat.

Vahinko, että Palsan sanoma on niin helppo käsittää väärin.

Ilpo Alho järjestää kaaosta perinteisemmän abstraktion keinoin. Väreissä, muodoissa ja viivoissa on jännittävää ristiiriitaa, josta syntyvät kauniit, miltei veistokselliset siniset ja punaiset puhtaasti väripinnat. Sinivioletti sarjamaalaus vaikuttaa siltä kuin se olisi pitänyt

ripustaa pohjoisesta etelään eikä ylhäältä alas.

Kurinalaisesta vapaamuotoiseen: Markku Hakuri esittää amebamaisia vapaita, spontaaneja muotoja vähemmällä harkinnalla, huumoripitoisesti.

Aarne Jämsän raskaita graniittiveistoksia näkyy yhdistävän edelliseen muotoutuvan elämän teema. Vaikka nimenä onkin "Hautaelämää", veistoksista henkii elämän voima kiven roson ja silon vaihtelussa.

Pertti Summan Temppleri on selvästi yksilön temppleri. Sisäistetty uskonnollinen mystiikka on saanut muodon lasimaalausmaaisissa öljyväritöissä, joissa vallitsevat risti-, kupoli- ja kaariholvisymboliikka ja liturgiset värit. Purppura valuu kuin veri, mutta maalaukset henkivät elämänsukoa.

Kuin uhalli on puhdistanut palettinsa Antti Niinimäki. Hänen maalaustensa luonteenomainen piirre ovat päävärit ja vapautunut, suurinumeroinen sommittelu, joka ei tosin vältty suttuisuudelta.

Tommi Mäkelän maalaus-sarjassa värit on päinvastoin masennettu, kuin heijastusten läpi nähty. Kosteaa maalauksellisuutta tosin näissä likinäköisissä maisemissa on. Henry Wuorila-Stenberg harastaa epätasaisia väripintoja, jotka eivät suurilla kankailla elätä toisiaan.

Yllättävää realismia on Juho Karjalaisen lyijykynätyöissä, joiden lavea jälki vaikuttaa miltei hiileltä. Karjalainen ei kaunistele, vaan näyttää mallin persoonallisuuden, vaikka kasvot olisivat piilossa. Mutta mitä asiaa Aku Ankalla oli tänne?

Summa summarum: sinfonikon äly on sillä, joka tästä näyttelystä kerralla kokonaisuuden mieltää.

RIITTA TAMMILEHTO

Vårlig och viril yra

Tolv unga män med skapande talang har i Konsthallen i Helsingfors hängt en alldeles egen vårutställning och, det ska villigt erkännas, lyckats ovanligt väl. Expon för helt otvunget tankarna till första maj, till struvor, nattståndet mjöd och nedtrampade serpentiner.

Trevligt med såna här improviserade och spontana aktioner som visar att all konst inte är så gravallvarlig som vi vanliga fall kanske är benägna att tro. Konsten kan också utformas på det här sättet: som ett engångsbruk, för ett speciellt tillfälle. Som nu i det här fallet våren och första maj. Givetvis sägs det inte ut att de tolv unga männen på det här sättet har velat hylla våren och pånyttfödelsen men det kan man ju se och ana sig till s.a.s. mellan raderna.

Synd bara att Konsthallen var stängd på den allra viktigaste dagen, på första maj, då publiken hade varit talrik och potentiellt laddad för att se just detta slags brukskonst. Men på söndagen var det också skaror i rörelse, det kunde jag själv konstatera. Zoologiska museets traditionella första maj-labyrint bildade detta år ett gott flankstöd till Utställning 82.

Glädjande är också att konstatera att de flesta av de tolv som medverkar på den här utställningen har funnit det viktigt att även utforma sina bidrag med tanke på våren och Valborg. Vi behöver bara tänka på t.ex. Tommi Mäkeläs realistiska pessimism då han framställer första maj-värdet just så som det brukar vara hos oss: molnigt och grått. Eller på Juho Karjalainen som med stor skicklighet och gott öga visar en serie med kvinnliga första maj-firare där de sitter på sina britsar dagen efter: nakna och trötta. Bilden förtäljer faktiskt inte om natten varit god, men trötta är de.

Mandomsprovet

En som tar det litet glattigare på Valborg är Ilpo Alho som målat en snygg serie med de så typiska vindhjulens som var och varannan unge går omkring och stoltserar med. Här är det lätt att ana sig till friska promenader och ett gynnsamt väder som fläktar och förnöjer. Granna och glada första maj-stämningar väcker också t.ex. Henry Wuorila-Stenbergs ideologiskt rakryggade färgpaneller, Osmo Kivimäkis mera intima och mjuka grannlätar, för att inte tala om Kivimäkis vårliga pullover, och Antti Niini-

Den här visuella manifestationen har inget egentligt annat samlande tema än en allmänt vårlig och viril fertilitetsyra och kallas därför kort och gott Utställning 82. Expon bekräftar våra samfälliga observationer: Vinten är över!

Försoningens bål, heter den här reliefen i akryl och plast av Pauno Pohjolainen, som medverkar på Utställning 82 i Konsthallen.

mäns mjuka studier i gult, blått och rött.

Det obligatoriska mandomsprovet

finns också med. Skulptören Hannu Sirén har producerat tre helt imponerande virila pjäser i stål, kantiga

och utdragna skulpturer som med hela sin tyngd vittnar om den unga skulptörens potens.

Sirén har på sitt attraktivt nonchalanta sätt dessutom låtit skulpturerna stå ute och rosta. Så det är inte att gå och fingra på dem, inte.

Manlighet och fruktsamhet associerar också Markku Hakuris åtta stora målningar till. Paletten är den organiskt klorofyllgröna och på dukarna syns förstörade organismer och enceller vimla omkring i sin febrila jakt efter tillfälle till parning och tillväxt.

Rena hetsjakten

Allt det ovannämnda är bara upptakten till det som "driftkuckun" Kalervo Palsa kommer med på sina teckningar och målningar som är över femtio till antalet. Bara detta: hans enorma produktivitet som inte lämnar några möjligheter för tvivel. För att inte tala om motivkretsen: parning, våldsam och destruktiv sexualitet, oformliga könsorgan och rena hetsjakten för att kunna tillfredsställa också de mest skamliga önskemålen. Många bland publiken vänder sig bort i vämjelse, avsky. Men också andra minner förmärks, intresse och entusiasm.

Pauno Pohjolainens serpentin- och avskräddaskulpturer väcker närmast tankebilder från Salutorget såsom det brukar se ut efter Valborgsmässoafton: renhållningsverkets mardröm men en bekräftelse på att folket har fått sitt.

Vad mera? En rad intressanta skulpturer i granit av Aarne Jämsä. Skrovlighet som förenas med glatt-polerade ytor, vildmark som förenas med kultur. Och slutligen Pertti Summas vertikala kompositioner som ser ut som gotiska katedral-fönster.

Onödigt att tillägga att det här är en utställning som är så speciell att den kräver en lika speciell infallsvinkel. Det är en expo som rör upp och förvirrar, som tycks gå baklänges som en kräfta och som dessutom är kokt. Men angelägen eller viktig är det sista jag skulle kalla den.

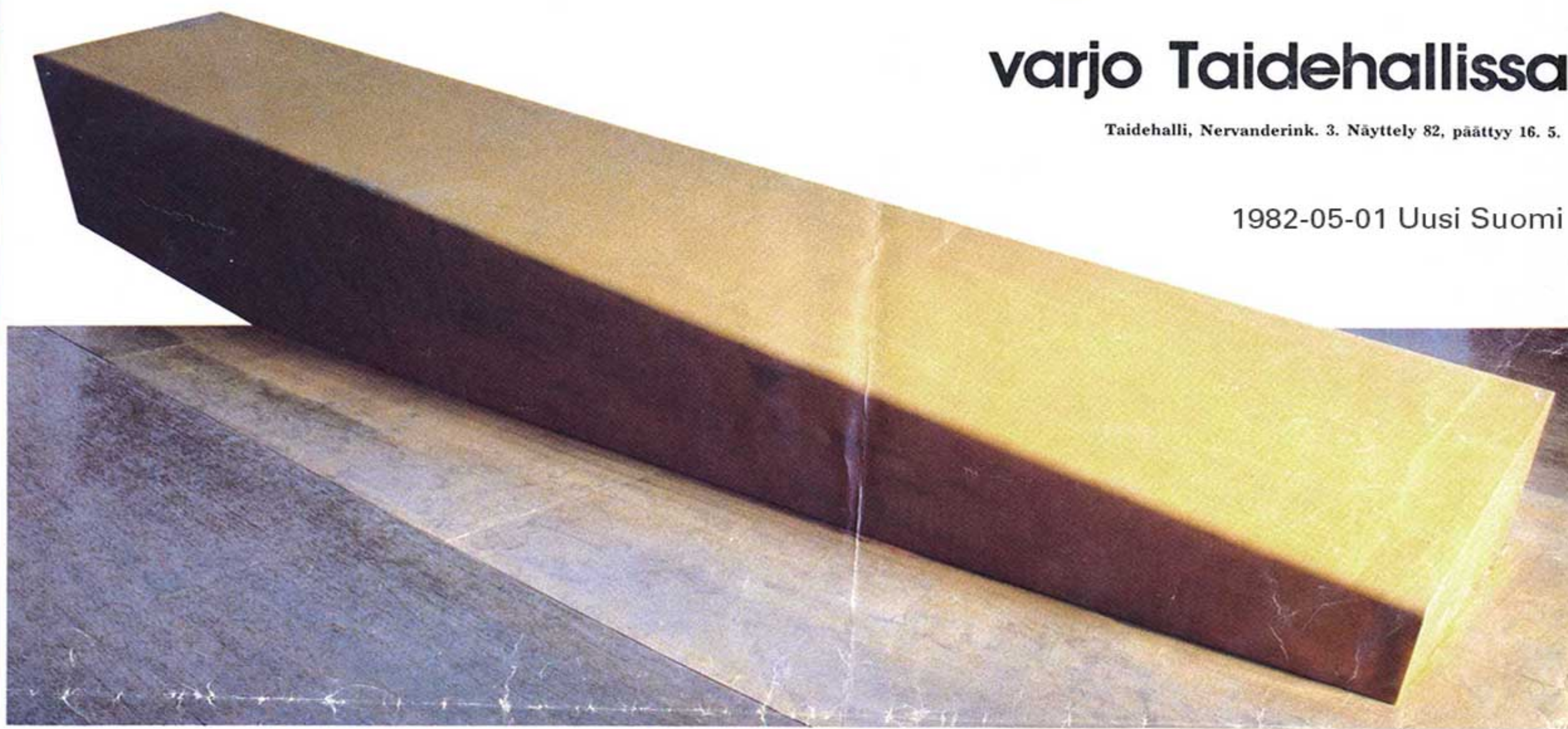
Dan Sundell

MAMMUTIN

varjo Taidehallissa

Taidehalli, Nervanderink. 3. Näyttely 82, päätty 16. 5.

1982-05-01 Uusi Suomi

Hannu Sirenin teräsveistoksella Tänään, on pituutta 7—8 metrin verran, ja sen saamiseksi Taidehallin keskisaliin täytyi lattiaa rakentaa "pienoisrautatie".

Kuvataide

Onko taiteilijan ensimmäinen velvollisuus järjestää räjähdys ja rikkoa rooli-odotukset, hylätä aikaisemmin vallinnut suhdejärjestelmä ja kehittää uusi ilmaisun sanasto.

Tältä näyttää, jos tutkailemme taidehistorian uudempia mutkia, ja tämän ajatusmallin mukaan myös Taidehallin kaksitoista tekijää ovat pyrkineet ratkaisunsa tekemään.

● Kokonaisuutena katsellen näyttely on komea, tehot kaajahtelevat seinästä seinään, sointuen erilaisinakin hyvin keskenään. Epäilykset katsojan mielessä heräävät vasta, kun hän yrittää sopeuttaa yksittäisiä teoksia oman kokemuspäirinsä muuhun sisältöön.

Massaa, painoa ja pinta-alaa

Näyttävimmillä teoksilla, Hannu Sirenin mahtavilla, ruosteeseen patinoimilla teräslaatikoilla tai -särmioillä, ei ole oikeastaan mitään suhdetta ihmisen mittakaavassa tapahtuviin asioihin, ne merkitsevät siirtymää makrokosmoksen (tai yhtä hyvin mikrokosmoksen) toiseen suhdejärjestelmään.

Saman siirtymän aikaansaamiseen tähtää oikeastaan näyttely kokonaisuudessaan, ja eräs keino on juuri teosten paisuttaminen ylisuuren ko-

koon. Antti Niinimäen heileä, kuviokieleltään suuresti yksinkertaistetut maalaukset muistuttavat muuten paljon lasten värikästä taidetta,

elleivät olisi jättäköisiä.

Iso koko on ainakin puolet asiaa Pertti Somman laseraatuissa, lasimaalausten tehoja tavoittavissa teoksissa,

kuten myös Pauno Pohjolaisten kolmeulotteisessa ekspressionismissä (jonka kirjavuus pienemmässä koossa lähestyisi silkkaa kitschiä),

varmasti myös Henry Wuorila-Stenbergin Portti-sarjan pystyissä väri-vyöhykkeissä tai Markku Hakurin "amebasommitelmassa" rennosti vetäytyne muotoineen, Ilppo Alhon sinisessä ja punaisessa "vaakunataiteessa" tai Tommi Mäkelän materiaaliherkuttelussa paksun värin vellovilla ulapoilla.

Vain yksi näyttelyn teoksista on nimeltään Mammutin varjo — eräs Hakurin maalaus — mutta moni muukin voisi olla. Mammutin varjoa taiteilijat näinä aikoina tavoittavat: jotakin puolittain epätodellista, tutkimatonta, ehkä pelottavaakin, mutta ennen kaikkea vaikuttavaa.

Lisää ääntä, ellei kuulla

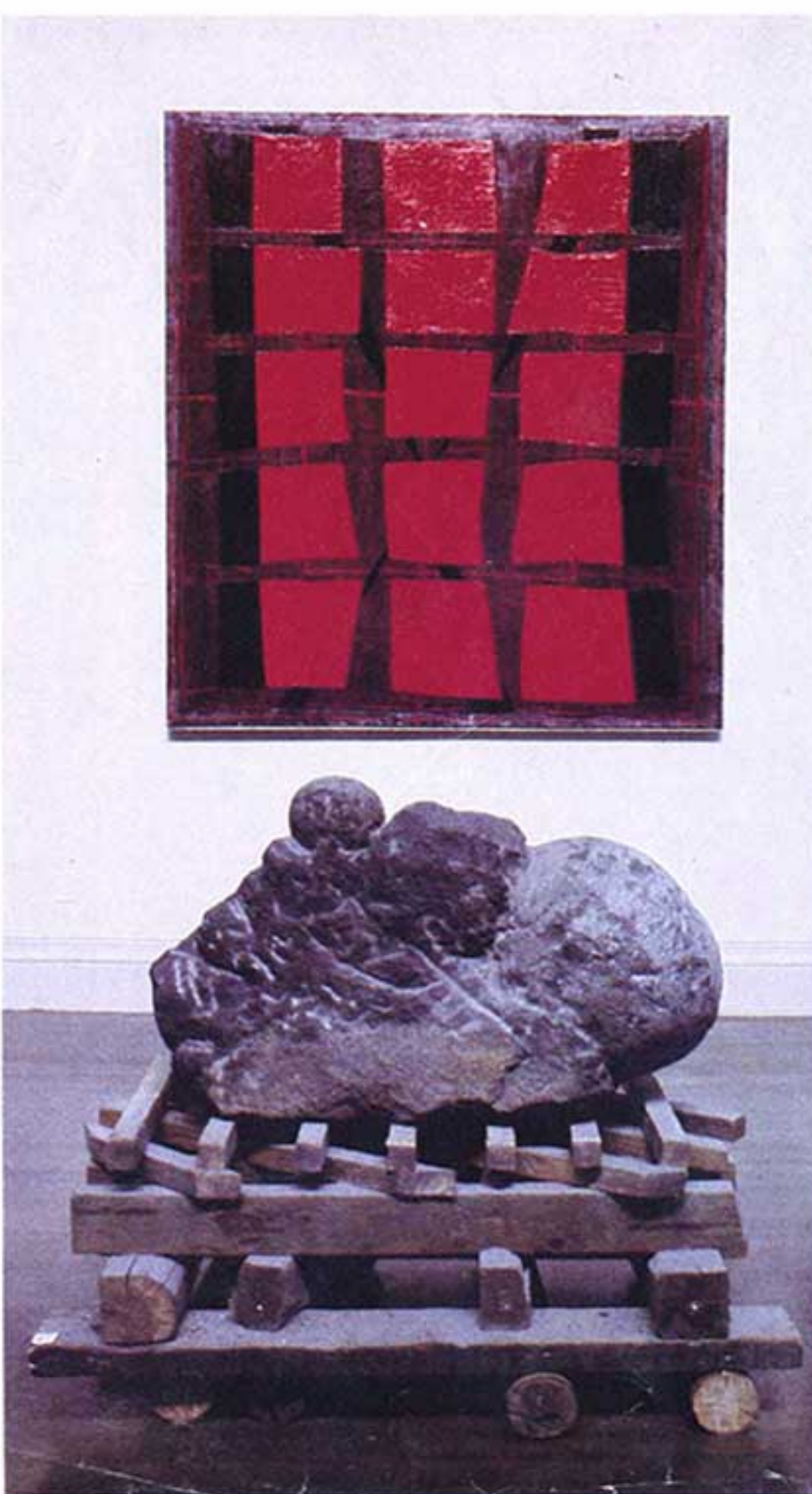
Taustalla on se tosiasia, että syntyvä kuvataide on kadottanut todellisen merkityksen niin sanottujen sivistyskansojenkin maailmankuvan muodostumisessa. Ehkä taiteilijoiden siksi täytyy korottaa ääntään puhuessaan sille osalle yleisöstä, joka vielä suostuu kuuntelemaan.

Turhautumisen tunne voidaan tietysti myös paikata herjoina takaisin, kuten Kallervo Palsa tekee pohjoisessa underground-taiteessaan. Tai voidaan muistuttaa kuolevaisuudesta, kuten Aarne Jämsä Hautaelämä-veistostensa karheassa katkelmakielellä.

Eräs vaihtoehto on tehdä abstraktista väritutkimasta (Osmo Kivimäki) villapaita, jolloin sitä luultavasti ymmärretään paremmin.

Jos kauneus tuntuu petokelta, se on hylättävä ja tehtävä kuva suorasukaisemmin, rehellisemmin, esimorfiksiksi siten, kuin Juho Karjalainen on tehnyt rennosti läiskityissä graafisissa alaston-tutkielmissaan. Mutta ihminen on aiheena vaarallinen, mukaan hiipii helposti sielullista lämpöä, pehmeitä sävyjä ja sitä kauneutta, josta tekijä usko sanoutuneensa irti.

Teksti A. I. ROUTIO
Kuvat MARTTI HALME

Konkretismia ja villaa. Osmo Kivimäen maalauksen on kääntänyt villan kielelle Lea Terho.

Aarne Jämsän veistos sarjasta Hautaelämä sekä Ilppo Alhon maalaus Punainen.

Taide est etiikka

□ □ Taidehallin näyttely 82:n esite on tehty hie-
man uuden aallon tyyliin. Kykenevätkö taiteilijat
Alho, Hakuri, Jämsä, Karjalainen, Kivimäki, Mä-
kelä, Niinimäki, Palsa, Pohjolainen, Sirén, Summa
ja Wuorila-Stenberg vastaamaan siihen välittömään
kohellukseen, joka on leimannut Punk-ilmauksia vii-
me vuosina?

Tässä ajan hampaan anka-
rassa irstyksessä on mukana
oikeastaan vain Kalervo
Palsa, tuo Kittilän Kouris-
tus. Häneltäkään ei ole mukana
suuria iskeviä öljyitä, Kult-
tuurisilmää, Hirttäytyjääkään,
Lasso Laredoa; Palsan häkel-
lyttävät päätyöt. Nyt mukana
on joutavan paljon suttuisia ak-
varelleja. Onneksi sarjakuvia
on esillä: Risti ja Hakaristi, Ra-
kastavaissarja. Jollain todella
kuvottavalla tavalla Palsa hei-
jastelee aikamme toivottomuut-
ta, kuolemanviettiä. Ehkä eni-
ten 'taidetta' ovat hänen tenttu-
pulloveistoksensa: Koprofagi-
nen helistin aikuisille!

Palsasta on tullut kansallis-
sankari viime hetkellä. Joku sa-
noi, ettei Kittilän alapuolelta
löydykkään rehelliä taidetta,
Palsan hoippuessa pää verta
vuotaen avajaisissa. Hän oli
joutunut ratikan töytäisemäksi
matkalla avajaisiin!

Jos on käynyt katsastamassa
Tukholman Kulttuuritalosta
Berliininäyttelyn, täytyy sanoa,
että Suomen taide kieltäytyy
kunniasta olla mukana yleiseu-
rooppalaisessa ilmeessä. Ai-
noastaan Pauno Pohjo-
laisen koristeelliset vyöry-
tykset lähestyvät jollain tavalla
berliiniläisten rajuja irtiotoja.

Suomessahan eletään luonto-
kellon mukaan. Keski-Euroo-
passa urbaanikello klonksuttaa
aivan eri lukemilla. Tämä on
myös meidän suuri etulyöntim-
me. Toisaalta meidän taiteem-
me ja etenkin sanomisemme

voisi olla etykistäkin eteenpäin
moraalista heittoa maailman
menolle.

□ Ruosteiset jätti-abstraktiot

Näyttelyn yleisilme on sel-
keämpi kuin tavallisten nuor-
tennäyttelyiden, mutta eikö nyt
olisi ollut mahdollisuus todella
ratkaisevasti muuntaa akatee-
misia pitkäveteisyyksiä. Yksi
Palsa ei vielä aivoja pölyytä,
vaikka vetäekin esiin elämän
nurjan puolen.

Hannu Sirénin teräsvo-
lyymit toteavat, että suuri on
kaunista. ne ovat kuin Art-
hur S. Clarken tietevisi-
sio Uhka avaruudesta: näissä
jumalallisissa abstraktioissa me
asumme, näissä ruosteisissa
monumenteissa.

Markku Hakuri tuubit-
taa kankaalle ohikiitäviä hei-
jastuksia superesteettisessä sar-
jassa. Jonkinlainen kasvimaail-
man alkuilmiö tulee esiin ja
taulujen metallinen hohto an-
taa korkean värähtelyn tunnun.
Toisenlaatuisissa uskonkuvissa
liikkuu Pertti Summa. Nämä-
hän ovat selviä kirkollisia
ikkunamaalauksia. Ovatko ne
sitten kristillisiä vai kristalli-
sia? Jokin puumainen nousu
tulee esiin ja alkumuna muoto.
Uskon ja tiedon ristiriita heijas-
tuu. pitäisi tutkia Joseph
Beuysiä, joka ohjaa moder-
nia taidetta, uskoa ja ajattelua
ratkaisuun.

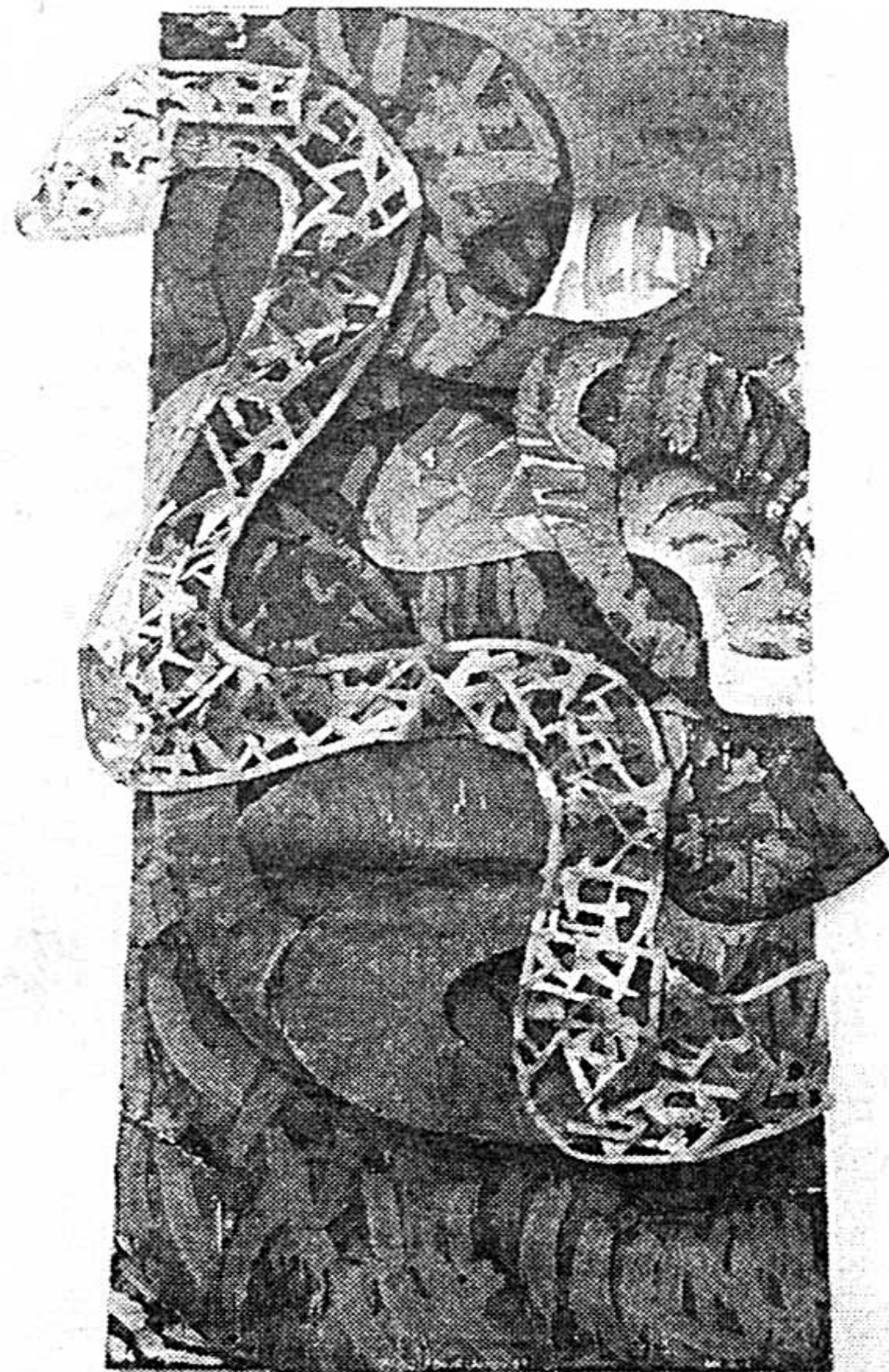
KUVAT

Henri Wuorila-Stenberg esit-
telee seinällisen tosi soinnuk-
kaita pintoja. Skitsoidit ahtaan-
paikankammat ovat nyt kadon-
neet, mutta vaarana voi olla
jäykistyminen 'menestykseen'.
Antti Niinimäen maalaukset
säilyttävät sairautensa huoli-
matta näennäisestä avoimuus-
desta. Ne ovat negatiivi-kuvia,
värien laajapintainen, mutta
kova käyttö heijastelee jostain
traagisesta kaipuusta matis-
seen. Osmo Kivimäki on
sensijaan hyvissä suhteissa ma-
tisseensa. Hänen metallilaattan-
sa sointuvat, helähtävät upeas-
ti. Samoin laulavat Juho
Karjalaisen akvatinta-
alastomat muistellen remb-
randtiaan.

Näyttelyn kiehtovimmat ovat
Arne Jämsän 9 hautae-
lää. Hänen veistoksellisuu-
tensa vie suoraan huittisten hir-
venpään, sekä arkaiseen ri-
muiluun säilyttäen modernin
vapauden jännitteet. Varsinkin
veistosjalustat — puupalikoita,
tynnyreitä jne. — tuovat uutta
otetta asiaan.

Tommi Mäkelän öljyt
seilailevat Atlantiksen sumuis-
sa ja plasmioissa, omalla taval-
laan suvereenisesti. Ilppo
Alho heittää lopuksi visuaali-
sesti imevimmat kuvionsa. Mer-
kittävyys on siinä, että vihje
spiraaliin on kokemuksellinen,
siis empiirisesti todennettava.
Taide est etiikka.

ERKKI PIRTOLA

Pauno Pohjolainen, Sovituksen rovio II, -82. Akryylityö lujite-
muoville. Pohjolainen pyrkii pintaa syvemmälle rakentamalla
hurjia muodon ja värin myllerryksiä. Voimien ja krumeluurien li-
säksi jää seuraavaksi odottamaan syvyyssaspektin todellista
syttymistä.

Kristallinkovaa kirkkautta

Kesänäyttelyistä ensimmäinen Tukkukaupantalon galleriassa on kerätty samansuuntaisista kuvista ja värielämyksistä poikkeuksena huomiota herättänyt Kalervo Palsa, jonka piirroksiin karhulalaiset saivat tutustua joitakin vuosia sitten.

Töiden, maalausten samankaltaisuus on artistista kristallinkovaa kirkkautta, mikä tehoaa voimallaan. Väriin voimaa on väliin käytetty kosiskelevan tehokkaastikin, tosin kuvallisesti puhtaassa asussa. Mielikuvia tulee vanhaan lasimaalausteeseen. Pintojen välissä olevien lyijyisten viivojen myötä. Tähän maailmaan on kylä muukalaisen mielekästä saapua lukuisten kesämaise-main katselun jälkeen.

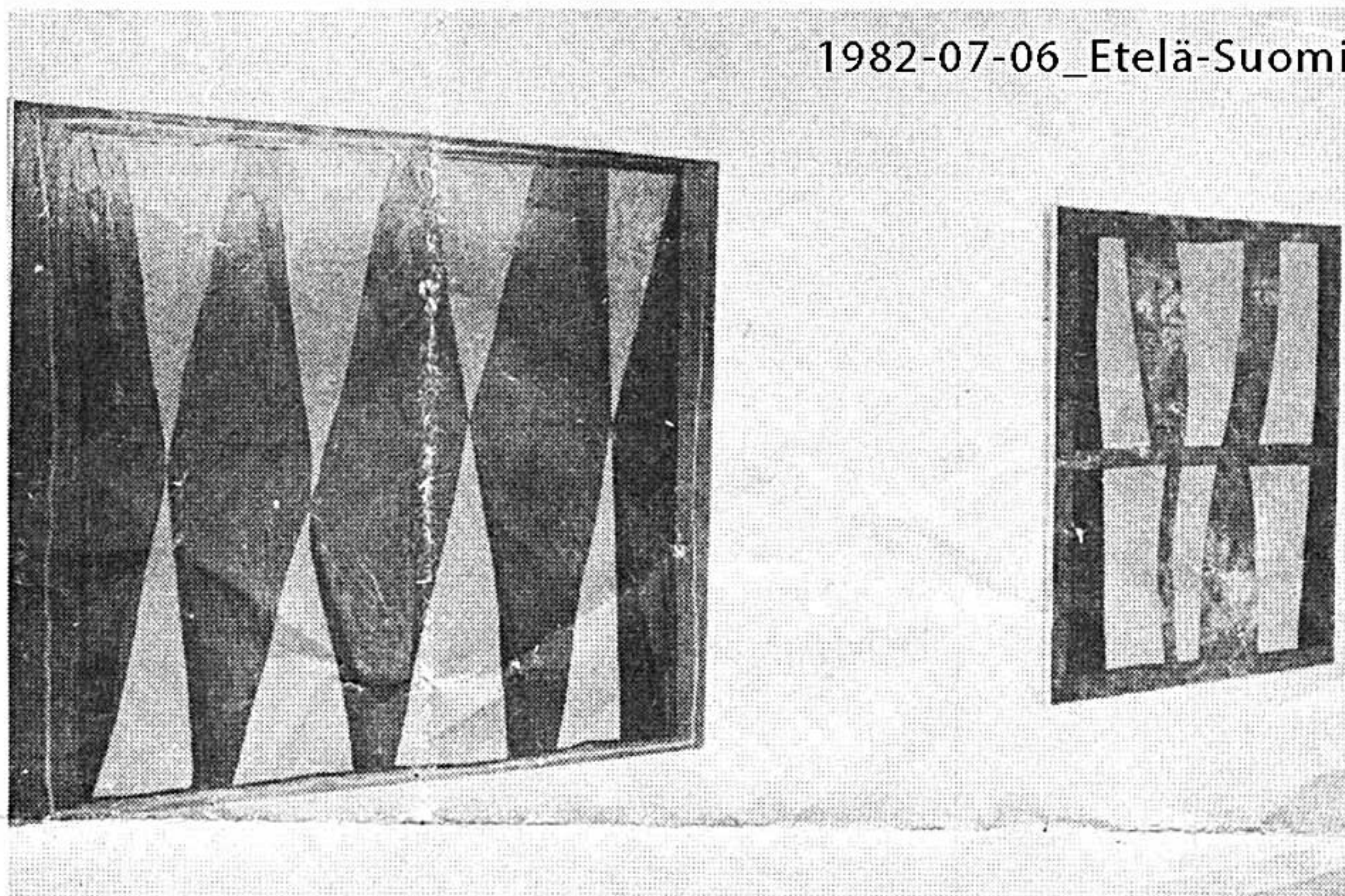
□ □ □

Näitä väreilläpuhujia on Ilpo Alho, jonka läpi kankaan kulkevat, pintoja rajavat viivat luovat puhtaan sommitelmallisuuden. Pinnat jakautuvat yhden värin tahi alimmasta kerroksesta kuultavan elopinnan keskimmäiseen rytmiin. Väriopin opetusmateriaalin malliesimerkkejä. Samaa oikeaoppisen harkittua, tosin pelkistettyä värielämystä tarjoaa Henry Vuorila jopa optisesti koettavien kuviensa kautta. Näistä muotoutuu omalaatuinen tilatutkielma.

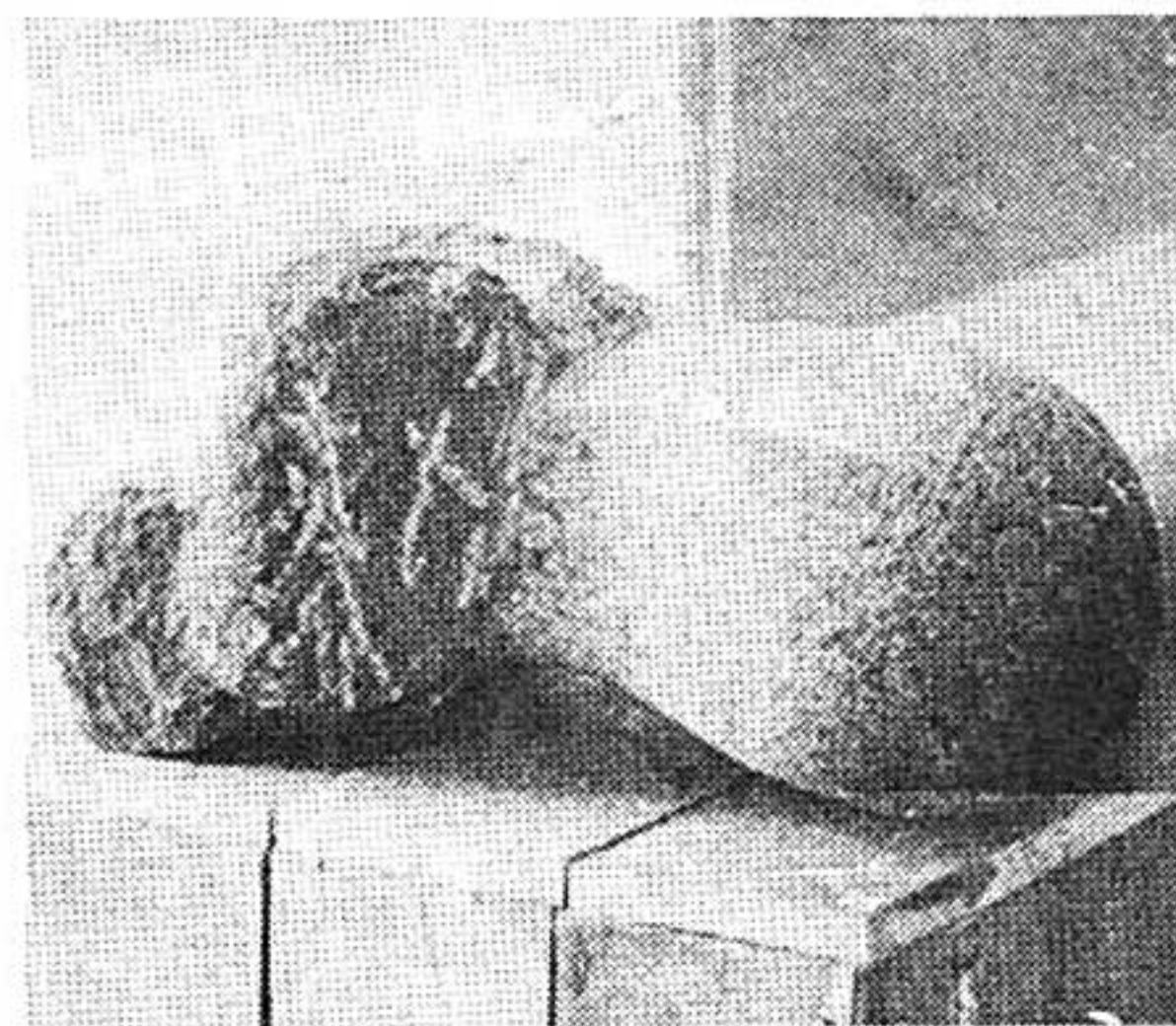
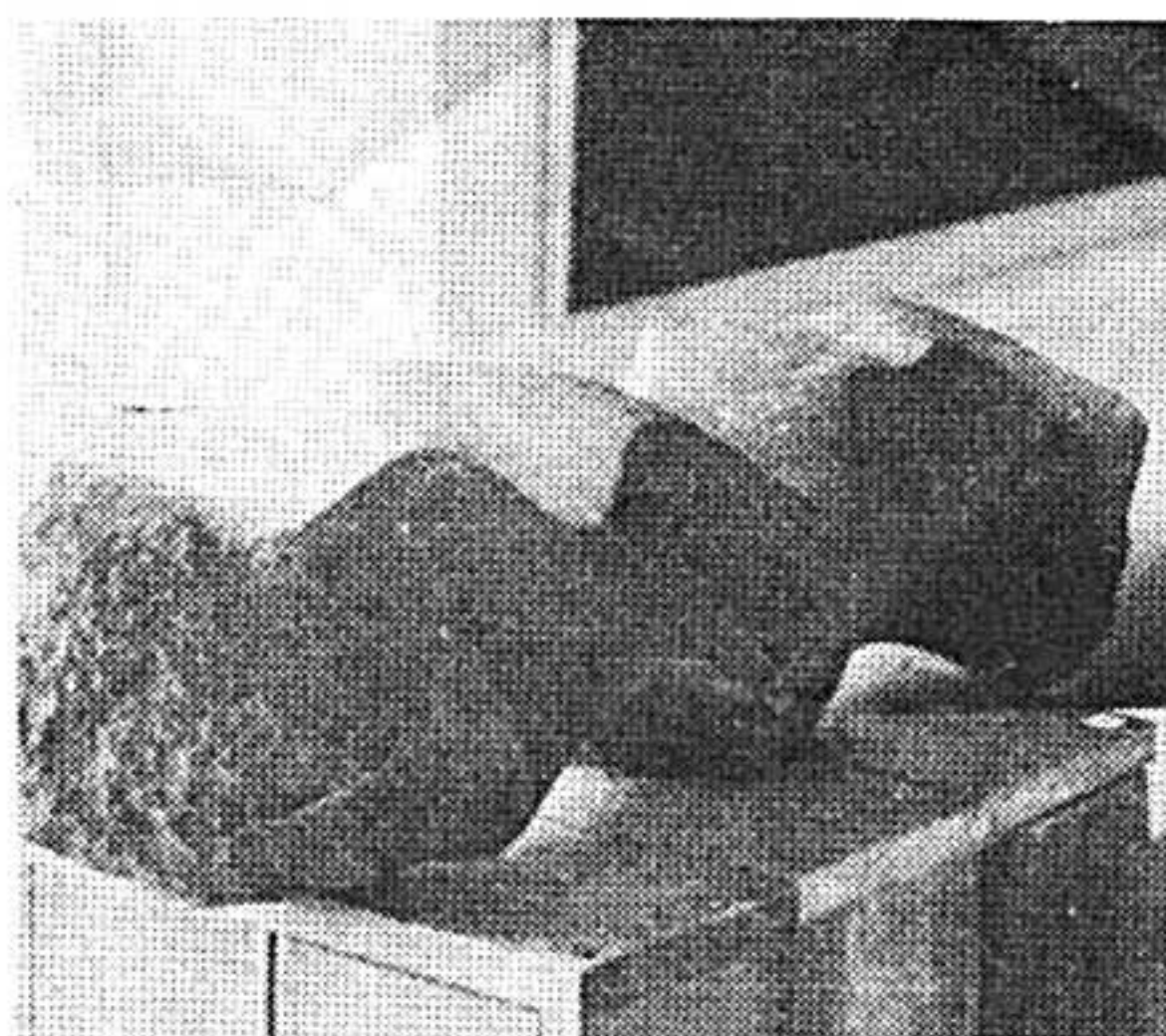
□ □ □

Kerrosmaalarina jopa mielestäni mystisyyteen taipuvana, rakentaa maalauksiaan Pertti Summa. Aimo annos tehokkuutta, tunnetta ja tietoisuutta antaa näille teoksille kirkollisuuteen liittyvää ilmettä. Tosin teosten nimet kielivät aivan muuta. Annettakoon niiden loiston vedota kuhunkin katsojaan hänen sisäisyytensä myötä. Antti Niinimäen rohkeus pelkistykseen ja luonnosmaisuuuteen jää myös värinkäytön varaan.

Markku Hakurin keltaviiva kaareutuu kuvioihin, joiden symboliikka jättää katsojan ulkopuolelle. Viivamuodostelmille on haettava muotoa tekijän antamista ni-

Ilpo Alho, Sininen, öljy

Aarne Jämsä, sarjasta Hautaelämää, graniitti

mistä ja hahmotettava taiteilijan ajatus sitä kautta tahi kieputeltava kiemuroille omat analyysit.

□ □ □

Maalareista Tommi Mäkelä poikkeaa tyyllillisesti tarjoten ihailtavaksemme utuisia maanläheisiä maisemia, sinisävyisiä. Vihreää varioiden pelkin siveltimenjäljin syntyy impressioita.

Aarne Jämsän jämakät maanläheiset veistokset elävät jännittävästi kahta tasoa.

Muodon pelkistys joissakin on puhdasta fallistiikkaa. Graniitti materiaalina on jyrkää ja pysähtynyttä. Juho Karjalainen hakee viivansa liikkeen kautta, joilla rakentaa ekspressiivistä linjaansa, linjaa millä on tietty yhtymäkohta tekijän graafiseen tuotantoon.

□ □ □

Kalervo Palsa on ehdottoman omaperäinen, häkellyttävä, tietoisesti ärsyttävä, vahduttava. Hänen töitään on vaikea sisällyttää mihin-

kään kategoriaan. Piirrokset ovat retkiä alitajunnan salaperäiseen maailmaan, missä kaikki on mahdollista. Ajatuskuviot ovat raa'asti seksuaalisia, kuolema aina väijymässä. Yhteiskunta sinänsä on paholainen, joka synnyttää irvikuvia elävästä. Veistoksissa on samaa hämmäntävää tehoa, tehoa missä katsoja kokee lapsellisen leikkimielen yhdistettynä voimakkaaseen seksuaaliseen lataukseen.

Eeva Lehmussaari